

1-Meting 2017:

nauwelijks verandering in lestijd bewegingsonderwijs op basisscholen

Voor de groepen 3 t/m 8 is de wekelijkse lestijd in 2017 voor bewegingsonderwijs gemiddeld 89 minuten en ten opzichte van het schooljaar 2012/2013 gelijk gebleven. Groep 1-2 krijgt gemiddeld 113 minuten per week bewegingsonderwijs, dit is een afname van lesminuten ten opzichte van 2012/2013 (121 minuten per week).

TEKST JORIEN SLOT EN JO LUCASSEN

Dit blijkt uit onderzoek van het Mulier Instituut naar bewegingsonderwijs en sport in het primair onderwijs in 2016/2017. Deze 1-meting geeft over een breed front inzicht in de stand van zaken rond het bewegingsonderwijs dat op basisscholen in Nederland wordt gegeven en op de ontwikkeling daarvan. Om veranderingen in de situatie tussen 2013 en 2017 zichtbaar te maken is deze 1-meting vergelijkbaar met de 0-meting in 2013. Opnieuw is een representatieve steekproef van scholen voor primair onderwijs benaderd en op een vergelijkbare manier met 2013 bevraagd. De uitkomsten voor 2017 zijn op de antwoorden van schoolleiders van bijna 800 basisscholen gebaseerd.

Landelijk beleid

In het regeerakkoord 'Bruggen Slaan' van kabinet Rutte II in 2012 werd aangegeven te streven naar een uitbreiding van het aantal lesuren voor bewegingsonderwijs. In het daaruit volgende bestuursakkoord tussen het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de PO-raad is in 2014 de afspraak gemaakt dat alle scholen in het basisonderwijs eind 2017 minimaal twee lesuren/90 minuten per week bewegingsonderwijs laten geven door een bevoegde (vak)leerkracht en dat zelfs naar drie lesuren wordt gestreefd. Verder werd in het voorjaar van 2016 door Tweede Kamerlid

Heerema (VVD) een initiatiefnota ingediend waarin hij aangeeft te streven naar wettelijke verplichting van de inzet van vakleerkrachten. Ook legde Kamerlid Van Nispen (SP) een initiatiefwet aan de Tweede Kamer voor waarin hij de minimale urennorm en de inzet van vakleerkrachten voor bewegingsonderwijs verplicht wilde stellen voor alle scholen.

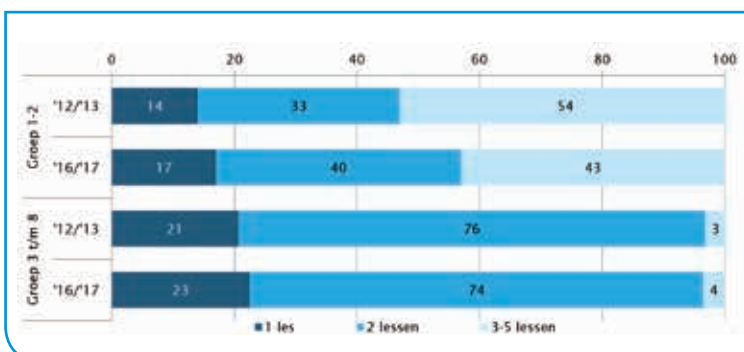
Wat is van het beleid van Rutte II terechtgekomen?

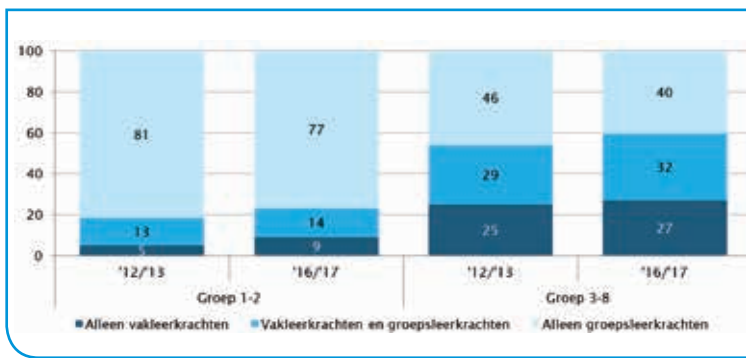
Driekwart van de scholen geeft twee lessen bewegingsonderwijs per week in de groepen 3 t/m 8 (74%, zie figuur 1). Dit is het minimale streven van kabinet Rutte II. De overige scholen geven echter nagenoeg allemaal één les bewegingsonderwijs per week en ten opzichte van 2012/2013 is hierin niets veranderd. In groep 1-2 is een negatieve verschuiving te zien in het aandeel basisscholen dat 3-5 lessen bewegingsonderwijs per week aanbiedt: van 54 procent naar 43 procent. Het aantal scholen dat minimaal twee lessen bewegingsonderwijs aanbiedt in groep 1-2 is wel ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2012/2013.

Wat betreft de totale lestijd per week roostert driekwart van de scholen minimaal 90 minuten per week in voor groep 3 t/m 8 (76%), daarmee voldoet een kwart van de scholen niet aan het streven naar minimaal 90 minuten bewegingsonderwijs per week van kabinet Rutte II (24%). In vergelijking met 2012/2013 is ook hierin niets veranderd. In de groepen 1-2 roostert 70 procent van de basisscholen minimaal 90 minuten per week voor bewegingsonderwijs in, dit is gelijk aan 2012/2013. De totale gemiddelde lestijd voor groep 1-2 is echter afgenomen van 121 minuten per week in 2012/2013 naar 113 minuten per week in 2016/2017.

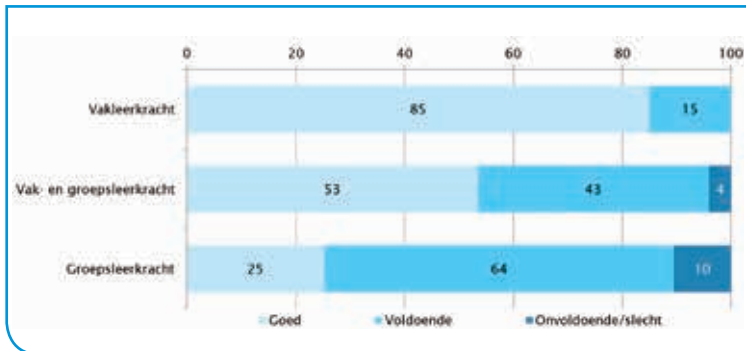
Ook wat betreft de bevoegdheid van de leerkracht die bewegingsonderwijs verzorgt zijn

▼
Figuur 1. Aantal lessen bewegingsonderwijs per week voor groep 1 t/m 8 in de schooljaren 2012.2013 en 2016/2017 (in procenten)

► *Figuur 2. Overzicht inzet groep- en vakleerkrachten voor bewegingsonderwijs op groepsniveau (in procenten)*

► *Figuur 3. Beoordeling van de bekwaamheid (vak)leerkrachten voor bewegingsonderwijs (in procenten)*

nauwelijks veranderingen zichtbaar ten opzichte van 2012/2013. In groep 1-2 verzorgen over het algemeen alleen de groepsleerkrachten het bewegingsonderwijs, in groep 3 t/m 8 is het aandeel scholen dat alleen groepsleerkrachten inzet iets kleiner geworden (van 46% naar 40%), maar nog steeds wordt op twee van de vijf scholen het bewegingsonderwijs gegeven door alleen een groepsleerkracht (40%).

Opvallend zijn de regionale verschillen met betrekking tot de inzet van vakleerkrachten in groep 3 t/m 8. In de drie grote steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag (plus randgemeenten) wordt op 92 procent van de scholen alleen een vakleerkracht ingezet, de overige 8 procent maakt gebruik van vak- en groepsleerkrachten. Deze steden hebben afgelopen jaren flink ingezet op de inzet van vakleerkrachten, want in 2012/2013 werd op driekwart van deze scholen een vakleerkracht ingezet (78%).

Meer dan de helft van de basisscholen heeft soms problemen om het bewegingsonderwijs in groep 3 t/m 8 door een bevoegde leerkracht te laten verzorgen (57%). Uiteindelijk zet één op de vijf scholen daarom wel eens een onbevoegde leerkracht in (21%). Driekwart van de basisscholen met roosterproblemen lost dit echter op door het inzetten van een (andere) bevoegde groepsleerkracht (72%) en bij eenderde vallen de betreffende uren uit (33%).

het onderwijsleerproces voor bewegingsonderwijs wordt vormgegeven. Bij een grote meerderheid van de basisscholen is sprake van een veilige sport- en beweegomgeving tijdens het bewegingsonderwijs (94%), worden bewegingsactiviteiten aangepast aan het niveau van de kinderen (86%) en worden doorgaande leerlijnen voor bewegingsonderwijs gehanteerd (82%). Op scholen waar alleen een vakleerkracht bewegingsonderwijs verzorgt, is het oordeel over diens bekwaamheid aanzienlijk vaker 'goed' (85%) dan op scholen waar alleen een groepsleerkracht het bewegingsonderwijs verzorgt (25%, zie figuur 3). Op scholen waar vak- en groepsleerkrachten samen bewegingsonderwijs verzorgen, wordt hun bekwaamheid op de helft van de scholen beoordeeld met een 'goed' (53%). Op scholen waar alleen vakleerkrachten het bewegingsonderwijs verzorgen, wordt de kwaliteit van het bewegingsonderwijs door schoolleiders ook hoger beoordeeld (rapportcijfer 8,2) dan op scholen met alleen groepsleerkrachten voor bewegingsonderwijs (rapportcijfer 7,0).

Ambities en wensen van basisscholen

Wat betreft de wensen voor lestijd per les, het aantal lessen per week en de inzet van vakleerkrachten zijn basisscholen duidelijk: niet minder. Scholen willen ofwel niet veranderen, of hebben wensen voor meer ruimte voor bewegingsonderwijs. Zo wil ruim een derde van de scholen meer lestijd per les (37%), de helft van de scholen meer lessen per week (49%) en bijna drie kwart meer inzet van vakleerkrachten voor bewegingsonderwijs (71%). Bijna vier op de vijf scholen ervaart echter belemmeringen in het realiseren hiervan (78%). Voor scholen is het lesrooster te vol (35%), zijn er onvoldoende financiële middelen beschikbaar (32%) of is onvoldoende inzet van een vakleerkracht mogelijk (27%).

En nu verder...

De conclusie van de stand van zaken in het bewegingsonderwijs op basisscholen is duidelijk: niet alle scholen voldoen anno 2017 aan de twee lessen/90 minuten per week bewegingsonderwijs. Vakleerkrachten worden lang niet op alle scholen ingezet, terwijl scholen met vakleerkrachten de kwaliteit van bewegingsonderwijs hoger beoordelen. De wens om meer bewegingsonderwijs aan te bieden en meer vakleerkrachten in te zetten leeft bij veel scholen. Helaas is in het regeerakkoord van Rutte III niks opgenomen over bewegingsonderwijs. Als politiek en overheid de omvang en kwaliteit van het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs serieus verder willen verhogen zal er dus meer moeten gebeuren dan nu het geval is om over de volle breedte vooruitgang te boeken. Tot nu toe is die in ieder geval niet zichtbaar.

Contact

j.m.h.lucassen@mulierinstituut.nl De ervaren kwaliteit van bewegingsonderwijs schoolleiders zijn tevreden over de wijze waarop